

Nesmrtelná památka Aloise Rašína

18. února letošního roku jsme si při příležitosti 100. výročí připomněli památku tragicky zesnulého Aloise Rašína, jednoho z našich největších státníků, prvního československého ministra financí a v neposlední řadě i jednoho z *mužů 28. října*. Ač od jeho smrti uplynula již dlouhá doba, jeho odkaz je nanejvýše inspirativní i dnes. A možná právě dnes více než kdy jindy!

Alois Rašín se i přes nevílu tehdejšího většinového mínění ze své pozice ministra financí odhodlal, s odvahou sobě vlastní, přistoupit k důsledné a striktní fiskální, jakož i měnové politice. A tím učinil z naší země pomyslný ostrůvek cenové stability. Což bylo v té době něco nebývalého, ale nutno říci, že také mimořádně záslužného. Vzpomeňme, že okolní země se dlouho trápily s vysokou inflací. Československo bylo naštěstí strádání tohoto typu ušetřeno, a to zejména díky osobě Aloise Rašína a jeho nekompromisní hospodářské politice.

Jeho názory a postoje jsou velice příkladné i dnes, ať už je řeč o měnové nebo rozpočtové politice. Obě jsou totiž takřikajíc v úzkých. Tyto problémy je třeba řešit nepopulárními kroky (jako jsou zvyšování úrokových sazeb nebo zeštíhlování přebujelého veřejného sektoru), které by míru inflace a veřejné finance opět vrátily ke zdravým kořenům. To však za cenu krátkodobého nepohodlí a odříkání. Ovšem běžní politici, jejichž zorné pole je zúženo délkou (přesněji řečeno krátkostí) jejich mandátu, se k zavedení takovýchto neoblíbených opatření zkrátka a dobře neuchýlí. A to z pochopitelného důvodu – protože s takovýmto politickým programem by jen stěží uspěli u voličů. Česká republika proto potřebuje hrdinu, jakým byl Alois Rašín, pro nějž je přímo příznačné a výstižné, že jej jeho odvaha nakonec stála vlastní život. Hrdinu, který by se nebál i přes odpor mnoha vlastních občanů učinit to, co je pro zemi potřebné.

Je tak trochu ironií osudu, že jméno Aloise Rašína často skloňuje právě Aleš Michl. Alois Rašín by pravděpodobně nevěřil vlastním očím, kdyby viděl, kdo jeho výroky opakovaně cituje a při jaké příležitosti tak činí. To vše musí zarazit i nás, uvědomíme-li si, že dr. Rašín byl celoživotním zastáncem deflační politiky, kdežto pan Michl nezvedl ani jednou jedinkrát ruku pro vyšší úrokové sazby (alespoň od chvíle, kdy se inflace dostala nad cíl ČNB).

Ještě úděsnější je skutečnost, že Aleše Michla k onomu nedocenenému Aloisi Rašínovi někteří dokonce připodobňují. Ovšem je příhodné poznamenat, že guvernér ČNB ani zdaleka nekráčí v jeho šlépějích. Kéž by tomu tak bylo. Alois Rašín svojí brilantně provedenou měnovou odlokou zachránil úspory tehdejších občanů a celou zemi před rozvratem, který by přišel společně s pádivou inflací. Kdežto Aleš Michl neprovedl takřka nic pro návrat k cenové stabilitě. Zdá se, že po celou dobu spíše jen hledal výmluvy pro zdrženlivost ve zpříšňování měnových podmínek. Docházíme tak k závěru, že tyto dvě osoby mají jen málo společného.

Je načase, aby se guvernér coby představitel naší měnové autority konečně zmátořil a začal nemilosrdně bojovat proti veřejnému nepříteli číslo jedna, kterým je dnes inflace. I kdybychom připustili, že dodatečné utážení měnové politiky nemusí být žádoucí, je třeba tento postoj veřejnosti co nejpřesvědčivěji vysvětlovat, aby nebyla ohrožena dosud neposkrvněná pověst ČNB. Důvěryhodnost měnové autority je totiž pro boj s inflací zcela klíčovou zbraní.

Je nejspíše jen zbožným přáním pana Michla, aby lidé uposlechli jeho [apelu](#) a samovolně se rozhodli spořit. K tomu je třeba prvně vytvořit příznivé motivace. A (*ex post*) reálné úroková míra (tj. úroková sazba očištěná o míru inflace), jež se dnes nachází na hluboce záporných úrovních, není zrovna tou největší vzpruhou pro to, aby docházelo k odkládání spotřeby. Nač využívat pouhých slovních pobídek, když má ČNB pro boj s inflací nástroje, jejichž účinnost je historicky prověřena?

Není růže bez trní. A i boj s inflací představuje nemalé náklady – vzpomeňme třeba útlum hospodářské aktivity nebo prohlubování již existující recese, což bývají nedílné nežádoucí účinky „léčby“. Ovšem ústava i ekonomická teorie mluví jasně – centrální banka by měla usilovat především o cenovou stabilitu. Vše ostatní je vedlejší, až druhořadé. Snaží-li se centrální banka skloubit více cílů najednou, existuje reálná hrozba, že nedosáhne ani jednoho. A to by byla žalostná chyba!

A přitom, bojí-li se někdo trnu, neutrhne růži. Strachovat se následků, které by se dostavily po zpřísnění měnových podmínek, znamená neodvážít se učinit nezbytné kroky, které by nás v boji s inflací přiblížili ke konečnému vítězství. A pak ani nelze dosáhnout úspěchu v podobě opětovného návratu k blahodárné cenové stabilitě, bez níž nedokáže žádná společnost prosperovat.

Říká se, že tomu, kdo neví, do kterého přístavu pluje, nepomůžu žádný vítr. Bankovní rada ČNB si proto musí ujasnit, za jakým cílem se chce ubírat – co je to hlavní, oč by měla usilovat. Odpověď je přitom nad slunce jasná – **cenová stabilita**. Ta je svojí důležitostí nadřazena všem ostatním činnostem centrální banky. Nelehkým úkolem měnové autority by proto v dnešní době mělo být zkrotit inflaci, která se dle mnohých zcela utrhlá ze řetězu. A to, ať už to stojí, co to stojí!

Inflace je nebezpečnou nemocí, která ochromuje ekonomiku. Snižuje totiž nejen reálnou hodnotu příjmů, ale znehodnocuje i dlouhodobé úspory. A také obecně znesnadňuje orientaci subjektů na trhu, které se musejí neustále přizpůsobovat nepřetržitým výkyvům v jednotlivých cenách. Inflace zkrátka sužuje úplně celou společnost. Bankovní rada by proto měla udělat vše, co jen je v jejích silách, aby inflaci zkrotila co nejdříve. Cenová stabilita je nejenom ústředním bodem jejího mandátu, ale je i v dokonalém souladu se zájmem celospolečenským. Slovy Aloise Rašína: „*Blaho republiky je nejvyšším zákonem!*“